

M i l a n M r á z e k

Ať neříká nikdo z cizinců, kdo se připojil k Hospodinu: "Hospodin mě jistě odloučil od svého lidu." Ať neříká kleštěnec: "Hle, jsem strom suchý." Neboť toto praví Hospodin: "Kleštěncům, kteří dbají na mé dny odpočinku a volí to, co si přeji, kteří se pevně drží mé smlouvy, dám ve svém domě a na svých hradbách památník s jménem lepším než synů a dcer: Dám jim jméno věčné, jež nebude vymýceno."

Těm z cizinců, kteří se připojili k Hospodinu, aby mu sloužili z lásky k jeho jménu se stali jeho služebníky, praví: "Všechny, kdo dbají na to, aby neznesvěcovali den odpočinku, kdo se pevně drží mé smlouvy, přivedu na svou svatou horu a ve svém domě modlitby je oblaším radostí, jejich oběti zápalné a obětní hody dojdou na mém oltáři zalíbení. Můj dům se bude nazývat domem modlitby pro všechny národy, je výrok Panovníka Hospodina, který shromáždí z hnané z Izraele. Shromáždím k němu ještě další, k těm, kteří už k němu byli shromážděni."

1. situace

Proroctví izajášovské, připisované zpravidla autoru, kterého si pomocně označujeme "Tritoješája" - "třetí Izaiáš",

pokračuje v linii potěšovatele trpícího lidu /už od kap.40/. Mnohá zaslíbení izajášovských spisů čekají na svá naplnění. Hora domu Hospodinova není ještě vrcholem, k němuž by se shromažďovaly dary ctitelů /Iz 2 sr. Mi 4/, ještě není mnoho synů neplodné /círky, Iz 54,1/ a sláva obnoveného Sijona počká snad až na Nový Jeruzalém ze Zj 21.

Doba je zlá; známe ji z knih Ezdráše a Nehemjáše. Těžké živobytí, ústrky, únava a ochablost. Přesto získává Slovo Hospodinovo některé lidi z cizích národů a společenství.

Izrael si už předtím vážil hosta, který se v jeho zemi usadil. Gér tošáb byl pod ochranou Hospodinovou. Zákon však varoval před některými pronárody, společenstvími, jejichž pohanství bylo zvláště zálučné a nebezpečné /gojim/. Nebylo to nikdy bez rozlišování: Egypťany nesměli mít "v o-havnosti". Striktní zákon mohl být převyšěn milostí např. v případě moábské Rút. Doba zná však navíc už shromáždění sobotní, které může získat jiné, dosud cizí.

Problémem se stali kleštěnci. Izrael nevyklešťoval, ale zato Perská říše hromadně. Jak pohlížet na kleštěnce, když nejsou ani muži ani ženami. Starověké náboženství až do křesťanství je náboženství pro zdravé /Harnack/. Kleštěncovo odsouzení k neplodnosti jistě vzbuzovalo nejen frustraci, ale rovnou představu o zavržení. A toto zmrzačení postihlo jistě i Izraelce.

2. Slovo k cizincům a kleštěncům

Kontext Iz 56,2 vyhledává blahoslavenství člověka /enoš/

a lidského syna /ben adam/, který dbá na spravedlnost a zachovává den odpočinku. Týká se to nejen Izraele, ale kteréhokoli člověka. Cizinec /ben hanekar/ bývá nebezpečný svým pohanstvím a nepatří do izraelských shromáždění, nemůže být účasten svátosti hodu beránka /Ex 12,43/. Kdo z nich se však připojil k Hospodinu, je z toho vyňat slovem Hospodinovým.

Podobně kleštěnec nemá už říkat: "Hle, jsem strom suchý". Co se mu zde slibuje? Uvnitř hradeb zřejmě chrámových jad v^o šem. Jad - ruka označuje symbol pohlavního údu, phallus. Král Saul při svém návratu od porážky Amalekitů si postavil "ruku a jméno" na baalovsky posvátném Karmelu / 1 S 15,12/. To je asi hlavní důvod jeho zavržení. Tradiční katechetika se asi mylí, když hledá příčinu v tom, že nezabil božného nepřátelského krále Agaga. Saul si prostě zřídil svou svatyni a stal se tak v očích přívrženců božským dárcem plodnosti. Ve 2 S 18,18 čteme, že podobnou svatyni si pořídil Abšalom. Nazývala se "ruka Abšalomova" a měla zachovat jeho jména. Ztěžilo to bylo jen proto, že neměl syna. Ve vzpouře proti senilnímu otci až příliš vystupovala do popředí jeho potence /2 S 16,20-22/. Proti této svévolnosti a osobivosti je tu "ruka a jméno" darem Hospodinovým v jeho jediném chrámě. Zde jsme již v oblasti toho, co je určeno pro věčnost, v eschatologii. Sotva se tu jedná o kamenný sloup. Spíše jsou tu slovem Hospodinovým kleštěnci prohlášeni za izraelské muže. Slovo tvoří skutečnost. Stali se plnými účastníky kultu Hospodinova. "Jméno" je

téměř duše člověka. Je to, co o mě vyřkl Bůh, jak mne volá. A "jméno lepší než synů a dcer" je asi to jméno nové, o němž Zj 2,17. Plnějšší existence než jakou vyjadřuje jméno synů a dcer Abrahamových. Jejich občanství je v království božím. Ostatně hlavním úkolem muže je pamatovat /z-k-r, zekar je jeden z termínů pro muže; pův. význam byl jiný, význam odvozený od pamatování je zvěstné přeznačení/. K Hospodinovým soudům zapsaným v Zákoně přibyl den odpočinku, jehož hlavním kladným smyslem je slyšení Slova. Tato sobota nemá nic společného se zákonickou sobotou, ne zákazy, ale radost ze spasení Hospodinova, které je blízko.

Plné spojení někdejších cizinců s lidem Hospodinovým je v tom, že jejich oběti a obětní hody budou k zaslíbení. Tímto slovem se vyhlašovala oběť za řádnou, platnou, protože milou Bohu. Dům Hospodinův, dům modlitby, je už součástí, nejen obrazem nebo symbolem božího nebe. Zaznívá tu radostná zvěst o zboření hradby dělicí na různě Židy a pohanů.